

LESZEK OPYRCHAŁ¹

Wydział Budownictwa i Geodezji
Wojskowa Akademia Techniczna w Warszawie
ORCID iD 0000-0001-7585-843X

RUSŁAN NAHYBIDA²

Національний історико-архітектурний заповідник «Кам'янець»
ORCID iD 0000-0002-7779-9362

WIZYTACJE KOŚCIELNE Z LAT 1741, 1796 I 1824 JAKO ŹRÓDŁO DO HISTORII KOŚCIOŁA W ZINKOWCACH – CZĘŚĆ 1

Wstęp

Budowle sakralne Kresów Wschodnich stanowią polskie dziedzictwo, jakie w spadku po Rzeczypospolitej otrzymały państwa powstałe na skutek rozpadu Związku Radzieckiego, a będące wcześniej jego zachodnimi republikami. Dokumentacja tychże budowli jest ważnym czynnikiem utrwalenia dorobku kulturowego pozostawionego na tych ziemiach. Pod redakcją naukową Jana Ostrowskiego³ ukazuje się wielotomowy inwentarz topograficzny pt.: *Materiały do dziejów sztuki sakralnej na ziemiach wschodnich dawnej Rzeczypospolitej*.

Do tej pory ukazały się opisy kościołów i klasztorów dawnych województw⁴: ruskiego – 23 tomy, nowogrodzkiego – 5 tomów, wileńskiego – 4 tomy, trockiego – 4 tomy i brzeskolitewskiego – 5 tomów. Województwo podolskie czeka na swoje opracowanie. Jeżeli informacje o historii Kościoła na Podolu, rozumianego jako organizacji, można znaleźć w publikacjach

¹ Hydrotechnik, profesor WAT. Zainteresowanie naukowe to wykorzystanie systemów hydrotechnicznych w budowach obronnych XVII i XVIII w., historia i dawna kartografia Kamieńca Podolskiego. E-mail: leszek.opyrchal@wt.edu.pl.

² Archeolog, pracownik naukowy Państwowego Rezerwatu Historyczno-Architektonicznego „Kamieniec” w Kamieńcu Podolskim. Interesuje się historią Podola. E-mail: ruslan.koval82@ukr.net.

³ *Materiały do dziejów sztuki sakralnej na ziemiach wschodnich dawnej Rzeczypospolitej*, red. prof. dr hab. Jan K. Ostrowski, <https://ihs.uj.edu.pl/badania/publikacje/materialy-do-dziejow-sztuki-sakralnej> (dostęp: 14.04.2023).

⁴ Międzynarodowe Centrum Kultury, <https://mck.krakow.pl/materialy-do-dziejow-sztuki-sakralnej-na-ziemiach-wschodnich-dawnej-rp> (dostęp: 14.04.2023).

wielu autorów⁵, to historia podolskich budowli sakralnych, z niewielkimi wyjątkami⁶, nie jest jeszcze zbadana. W tym celu można wykorzystać bezcenne źródło informacji, jakim są wizytacje kanoniczne. Podają one ważne informacje nie tylko z zakresu historii Kościoła, lecz także historii osadnictwa, zmian socjalnych, ekonomicznych i demograficznych, jakie zachodziły w poszczególnych parafiach⁷. Dotychczas materiały źródłowe dotyczące podolskich kościołów odnosiły się tylko do katedry pw. Apostołów św.św. Piotra i Pawła w Kamieńcu Podolskim⁸. a przecież budowle sakralne, znajdowały się nie tylko w stolicy województwa podolskiego.

Historycy z Ukrainy traktują świątynie jako dziedzictwo kulturowe⁹ i badają historię budowli sakralnych różnych wyznań¹⁰. W przypadku świątyń katolickich należy sięgnąć do rękopisów. Czytanie ich nie jest dla obcokrajowca sprawą prostą. Znacznie łatwiej jest zrozumieć tekst drukowany. Dlatego warto jest podjąć wysiłek publikacji źródeł do historii świątyń katolickich, aby były one dostępne szerokiemu gronu badaczy.

Jak już wspomniano, najwięcej źródeł opublikowano dla najważniejszej podolskiej, katolickiej świątyni, jaką jest katedra pw. Apostołów św. św. Piotra i Pawła w Kamieńcu Podolskim. Mimo że nie zostały jeszcze opublikowane wszystkie znane źródła¹¹ dotyczące tej świątyni, aby rozszerzyć zakres badań, autorzy skierowali swoją uwagę na niewielki kościółek pw. Odnalezienia Krzyża Świętego. Znajduje się on w Zinkowcach¹², które, praktycznie, stanowią w chwili obecnej przedmieścia Kamieńca Podolskiego.

⁵ Np.: S. Litak, *Struktura terytorialna kościoła łacińskiego w Polsce w 1772 r.*, Towarzystwo Naukowe KUL, Lublin 1980; J. Mucha, *Organizacja diecezji kamienieckiej do 1795 r.*, „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne”, 30/1983, nr 4, s. 63-284; M. Ostrowski, *Historyczny rys Biskupstwa Kamienieckiego*, „Przegląd Katolicki”, 1863, nr 19, s. 295-298, nr 20, s. 310-313, nr 34, s. 535-540, nr 35, 550-555, nr 38, s. 600-603, nr 39, s. 615-617; T.M. Trajdos, *Kościół katolicki na ziemiach ruskich Korony i Litwy za panowania Władysława II Jagielly (1386-1434)*, Zakład Narodowy im Ossolińskich, Wrocław 1983; *Kościół chrześcijański na Podolu*, red. T.M. Trajdos, DiG, Warszawa 2014; *Pasterz i twierdza. Księga jubileuszowa dedykowana księdzu biskupowi Janowi Olszańskiemu ordynariuszowi diecezji w Kamieńcu Podolskim*, red. J. Wołczański, JORK, Kraków 2001.

⁶ Np. J. Kowalczyk, *Świątynie późnobarokowe na kresach*, Instytut Sztuki PAN, Warszawa 2006; O. Płamienicka, *Сакральна архітектура Кам'янца на Поділлі*, АБЕТКА Кам'янець-Подільський 2005.

⁷ S. Litak, *akta wizytacyjne parafii z XVI-XVIII wieku jako źródło historyczne*, „Zeszyty Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego”, 5/1962, nr 3, s. 41-58; H.E. Wyczawski, *Wprowadzenie do studiów w archiwach kościelnych*, Kalwaria Zebrzydowska 1989, s. 256-260; A. Hamryszczak, *Wizytacje kanoniczne jako źródło historyczne*, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne”, 105/2016, s. 53-62.

⁸ Agnieszka Biedrzycka – wizytacja z 1741 r. (A. Biedrzycka, *Kościół katedralny w Kamieńcu Podolskim w świetle wizytacji z roku 1741*, „Rocznik Biblioteki PAU i PAN w Krakowie”, 47/2002, s. 9-81); Władysław Rożkow – wizytacja z 1860 r. napisana w języku rosyjskim (W. Rożkow, *Визитация Римско-католического Кафедрального собора Св. Апостолов Петра и Павла в Каменце-Подольском 1860 (?) года*, „Res Historica”, 51/2021, s. 719-751); Józef Wołczański – inwentarz katedry z 1930 r. (J. Wołczański, *Inwentarz rzymskokatolickiej katedry pod wezwaniem Apostołów Św. Piotra i Pawła w Kamieńcu Podolskim według stanu z 1930 roku*, w: *Pasterz i twierdza*, op cit., red. J. Wołczański, s. 367-384.

⁹ А. Трубніков, *Сакральна архітектура Західного Поділля, XIV-XVIII ст. Проблематика дослідження*, „Збірник Наукових Праць”, Українська Академія Мистецтва 30, Київ, 2021, s. 176-184.

¹⁰ Np.: A. Ковальський, *Сакральна архітектура Поділля XVII-XVIII ст. Єврейська спадщина*, „Вісник Львівської національної академії мистецтв”, 30/2016, s. 311-319.

¹¹ Na przykład nie została opublikowana treść wizytacji z 1777 r. odszukanej przez Jacka Urbana (J. Urban, *Rękopis wizytacji Diecezji kamienieckiej z 1777 roku z Archiwum Krakowskiej Kapituły Katedralnej na Wawelu*, „Folia Historica Cracoviensia”, 2004, nr 10, s. 389-392).

¹² Obecnie Zinkivci, 48°41'06"N 26°33'16"E.

Źródła i edycja tekstu

W dalszej części artykułu przedstawiono edycję trzech wizytacji. Zakres edycji obejmuje treści rękopisów dotyczące kościoła zinkowskiego. Opracowane zostały następujące teksty źródłowe:

1. Wizytacja z 1741 r. o tytule *Acta visitationis generalis ecclesiarum... AD 1741*, która została wykonana przez biskupa Hieronima Sierakowskiego¹³. Jest ona przechowywana w Bibliotece PAN i PAU w Krakowie, rękopis nr 2002. Wizytacja swoim zakresem obejmuje całą diecezję kamieniecką.
2. Wizytacja z 1796 r. zatytułowana *Visitatio generalis Ecclesiae olim Cathedralis Camenecensis Podoliae...* Rękopis znajduje się w Archiwum Głównym Akt Dawnych, zespół nr 377 (388) „Zbiór Czołowskiego”, sygnatura 249, mikrofilm 38856, s.74-86. Wizytację wykonano w związku z likwidacją diecezji kamienieckiej przez carycę Katarzynę II i powołaniem w jej miejsce diecezji łatyckowskiej, której biskupem mianowała Michała Romana Sierakowskiego¹⁴.
3. Wizytacja z 1824 r. zatytułowana *[Wizytacja] diecezji podolsko-kamienieckiej dekanatu zinkowskiego*; pochodzi z 1824 r. Rękopis przechowywany jest w Державний Архів Хмельницької Облaсти¹⁵ (Państwowe Archiwum Obwodu Chmielnickiego), sygnatura: sygn. Ф. 685. Оп. 4. Спр. 23. 91–98 зв. Przeprowadzona była prawdopodobnie podczas sprawowania obowiązków biskupa przez Franciszka Mackiewicza¹⁶ w 1824 r.

W trakcie edycji tekstu starano się zastosować zasady opracowane przez Kazimierza Lepszego¹⁷, jednakże w celu łatwiejszego zrozumienia tekstu odstąpiono od zasady odtworzenia słów w ich ówczesnym brzmieniu¹⁸, zastępując je współczesnym. We wszystkich edycjach wizytacji ujednolicono nazwę miejscowości do formy: Zinkowce, z przymiotnikiem odrzeczownikowym: zinkowski. Pojedyncze zdania i słowa łacińskie wyjaśniono w przypisach.

¹³ Urodzony w 1699 r., zmarł 12 X 1780 r.; biskup inflancki kamieniecki, przemyski arcybiskup lwowski. Biskupstwo kamienieckie sprawował od 15 XI 1739 r. do 25 V 1742 r. (P. Nitecki, *Biskupi kościoła w Polsce, słownik biograficzny*, Warszawa 1992, s. 188).

¹⁴ Urodzony 10 VIII 1748 r., ok. 1800 r. prowadził gorszący tryb życia, pozostawał w służbie władz rosyjskich (P. Nitecki, *Biskupi kościoła w Polsce*, op. cit., s. 188).

¹⁵ Sygn. Ф. 685. Оп. 4. Спр. 23. 91-98 зв.

¹⁶ Urodzony przed 14 X 1765 r., zmarł 13 I 1872 r. 15 III 1815 prekonizowany jako biskup kamieniecki, sakre biskupią przyjął 8 IV 1817 r. Dążył do odnowienia życia religijnego i rozwoju oświaty. Dokonał remontu katedry kamienieckiej (Nitecki P., *Biskupi kościoła w Polsce*, op. cit., s. 133-134; B. Kumor, *Kamieniecka Diecezja*, w: *Encyklopedia katolicka*, t. 8, Tow. Nauk. KUL, Lublin 2000, s. 445).

¹⁷ *Instrukcja wydawnicza dla źródeł historycznych od XVI do połowy XIX wieku*, red. K. Lepszy, Zakład im. Ossolińskich, Wrocław 1953 r. Także: J. Tendecki, K. Kopiński, *Edytorstwo źródeł historycznych*, DiG, Warszawa 2014, zał. 4, s. 359-384.

¹⁸ Edycja tekstu, według zasad Kazimierza Lepszego, dąży do spełnienia dwóch komplementarnych zadań. Po pierwsze: zrozumienia oryginalnego tekstu, także przez badaczy, dla których język polski nie jest językiem ojczystym; po drugie: odtworzenia słów w ich ówczesnym brzmieniu (*Instrukcja wydawnicza*, op. cit., pkt 21, s. 6). Pierwszy sposób edycji tekstu skierowany jest do historyków, drugi do językoznawców. Historyków interesuje merytoryczna treść dokumentu, a nie ewolucja języka. Wydaje się, że w dobie coraz łatwiejszego dostępu do rękopisów spowodowanego powszechnym udostępnianiem kopii cyfrowych archiwalnych dokumentów i tworzenia coraz doskonalszych programów transliterujących rękopisy, zasady ich edycji powinny być od nowa przedyskutowane i opracowane. Inne są bowiem w tym zakresie oczekiwania historyków, a inne językoznawców. Według zdania autorów logiczne zrozumienie tekstu, także przez obcokrajowców, powinno stanowić priorytet edycji.

Natomiast dłuższe, łacińskie fragmenty zastąpiono tłumaczeniem, a tekst wyróżniono kursywą. Nieodczytane fragmenty tekstu zostały umieszczone w przypisach w postaci skanu.

Edycja tekstu wizytacji z 1741 r.

Zinkowce Villa¹⁹

Wieś Zinkowce, podlegająca pod biskupstwo Kamieńca, miała w starodawnych czasach, jeszcze przed wojną Chmielnickiego, kościół parafialny pod wezwaniem św. Krzyża, jak czyta się w wizytacji najjaśniejszego niegdyś biskupa Rupniewskiego²⁰, przez poprzednich biskupów zbudowany, wzniesiony i ufundowany. Lecz gdy najjaśniejszy biskup Rupniewski ten sam [kościół] otrzymał, po wojnie Chmielnickiego całkowicie opuszczony i zniszczony, tak, że prócz pokruszonych i obalonych murów nic dobrego nie miał, a żadnego śladu budowy i fundamentów starego [kościół] nie mógł znaleźć w spisanych dokumentach, gorliwy w krzewieniu kultu Bożego, zadbał o niemalże całkowitą naprawę i restaurację tego kościoła w jego dzisiejszej formie, a naprawioną i odrestaurowaną, pod starym wezwaniem Św. Krzyża poświęcił, w roku pańskim 1721, w niedzielę po Wielkanocy, i tę samą niedzielę ustanowił jako rocznicę poświęcenia kościoła.

Ustanowił i przypisał dla tegoż [kościół] dotację²¹, wyświęcił w nim dla niego księży oraz dla ich utrzymania na zawsze wprowadził, inkorporował i umocował kolegium wikarych kościoła katedralnego w Kamieńcu, na mocy swego przywileju, we wspomnianym roku 1721 czternastego dnia miesiąca lipca.

Dotacja tego kościoła utrzymująca wspomniane kolegium czcigodnych wikariuszy jest już w aktach wizytacji samego kościoła katedralnego, oraz we wspomnianym przywileju wyszczególniona, wpisana i wdrożona, i tu nie trzeba jej powtarzać. Lecz w tym roku widać w końcu, że przez nieporządek, złe zarządzanie, oraz zbyt, trwające do dziś czcigodnych wikarych niedbalstwo, nierzetelność w zachowaniu i przestrzeganiu swych praw oraz ignorancję, ze względu na częste zmiany oraz różne zarazy i inne nieszczęścia dotyczące tegoż kościoła Zinkowskiego fundacji najjaśniejszego niegdyś biskupa Rupniewskiego, przez brak troski i nienależytą konserwację popadł w ruinę; podczas gdy wieśniacy osadzeni w Zinkowcach stopniowo wszystko zajmowali, aż w końcu całkowicie, jakby swoje posiadli.

W końcu my, po restytuowaniu wspomnianego lepszego porządku wikariuszy, również wszystkie te prawa, jakie kościół w Zinkowcach zawsze miał i ma, przywróciliśmy. Wszystkie pola i ziemie, które przez osadników biskupich były przejęte, wtedy, jak [i] wcześniej, ich [wikariuszy stanowiły] własność, i w samym sanktuarium kościoła wzniesionym, które dotychczas były niesłusznie w posiadaniu kurii biskupiej, podobnie również ogrody w obrębie sanktuarium, albo przez kurię, albo przez kogoś [jej] podporządkowanego ulokowane, nakazaliśmy całkowicie i natychmiast zwrócić, co również w efekcie zostało wykonane; te

¹⁹ Wieś.

²⁰ Stefan Bogusław Rupniewski herbu Szreniawa, urodzony w 1671 r. w Bidzinach, zmarł 21 IV 1731 r. na zamku w Torczyniu. Studiował na Uniwersytecie Krakowskim, prekonizowany na biskupa kamienieckiego w 1716 r. Stał się odnowicielem diecezji. W latach 1716-1721 dokonał gruntownego remontu katedry kamienieckiej pw. św. Apostołów Piotra i Pawła. W 1721 r. przeniesiony na biskupstwo Łuckie (B. Kumor, *Rupniewski Stefan*, w: *Polski Słownik Biograficzny*, t. 33/1, z. 136, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1991-1992, s. 114-116.

²¹ Tu: stałe finansowanie.

same pola własnym kosztem utrzymać i obsiać, tak w zimowych, jak i w letnich zasiewach, na korzyść tych samych wikarych nakazaliśmy i zatroszczymy się, by doszło to do skutku.

Podczas wizytowania innych kościołów, również tego w Zinkowcach, odnaleźliśmy Najświętszy Sakrament Eucharystii przez czcigodnych wikarych przetrzymywany w wielkim ołtarzu, dość godnie i z troską, w [puszce] srebrnej, wewnątrz pozłacanej. Woda chrzcielna nie jest przetrzymywana, jako że Sakrament Chrztu jest zwyczajowo udzielany w kościele katedralnym²². Zaś święty olej w małych naczyniach w zakrystii, bez zamknięcia, jest przetrzymywany. Księgi metryczne nie są oddzielone, jako że te zazwyczaj notowane są w głównym kościele katedralnym.

Miejsca przylegające do parafii są skomentowane [opisane] w kościele katedralnym.

Dzwonnica, oraz wszystko, co tyczy się struktury zewnętrznej i wewnętrznej, jej ozdobami i wyposażeniem oraz wszystkich budynków sanktuarium, są opisane w inwentarzu.

Teraz następują zachowane [oraz nowe] zarządzenia dotyczące tegoż kościoła w Zinkowcach wydane dla wikariuszy katedralnych dla parafii kościelnej.

Po pierwsze, uznajemy, że należy powtórzyć, co już w dekretach i zarządzeniach podczas wizytacji kościoła katedralnego dla kolegium wikariuszy zostało powiedziane, że wymaga się od czcigodnych wikariuszy sprawowania troski nad duszami oraz nabożeństw w kościele w Zinkowcach. Dlatego czcigodny senior kolegium co tydzień wyznaczy jednego z nich do pełnienia tego zadania; w ten sposób wybrany [wikariusz] dla zadośćuczynienia fundacji i zarządzeniu najjaśniejszego biskupa Rupniewskiego, zgodnie z zamiarem najjaśniejszego biskupa Hozjusza²³, po pierwsze:

- w jakikolwiek dzień [tygodnia] uda się do miasteczka Zinkowce przed [wieczornym] zamknięciem miasta Kamieniec, rano powrócić ma do miasta, po otwarciu bramy. W czasie od wieczora do rana w kościele w Zinkowcach udzieli sakramentów zgodnie z koniecznością, tam również odprawi mszę za odnowienie [kościola],
- w którykolwiek dzień pierwszej lub drugiej oktawy Wielkiejnocy; dodatkowo w dowolną niedzielę i święto,
- tak samo w tygodniu odprawi mszę czytaną w intencji parafian tego kościoła.

Po drugie, ponownie, lecz z konieczności ustanawiamy, by w ten sposób, dla obydwu święt tytularnych kościoła św. Krzyża, tak Odnalezienia jak i Wywyższenia tegoż zwycięskiego Krzyża, odbyło się nabożeństwo w tymże kościele w Zinkowcach uroczyste, z wystawieniem Najświętszego Sakramentu w monstrancji, adoracjami i procesjami, po ówczesnym ogłoszeniu tego nabożeństwa i zaproszeniu na nie, tak w kościele katedralnym, jak w kościele w Zinkowcach. Tak samo niech czynią w niedzielę po Wielkanocy, jako rocznicę poświęcenia tegoż kościoła, na który to cel przyznajemy, na te trzy dni świąteczne i nabożeństwa, możliwość wystawienia Najświętszego Sakramentu w monstrancji oraz odpust czterdziestodniowy.

Po trzecie, ku wspomnieniu wszystkich wiernych zmarłych nakazujemy, by przez jednego z czcigodnych wikariuszy, również zwyczajowe nabożeństwo w kościołach parafialnych za dusze [w czyśćcu] cierpiące, w tym kościele było odprawione.

²² Czyli w kościele pw. św. Apostołów Piotra i Pawła w Kamieńcu Podolskim.

²³ Józef Stanisław Hozjusz (1674 r. – 13 X 1738 r.). Biskup kamieniecki w latach 1722-1733. Wydał nową ordynację dla diecezji kamienieckiej 2 V 1724 r. Za zasługi dla Augusta II otrzymał Order Orła Białego. (J. Gierowski, *Hozjusz Stanisław*, w: *Polski Słownik Biograficzny*, t. 10, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1962-1964, s. 46).

Po czwarte, chociaż sakrament chrztu zwyczajowo jest i powinien być udzielany w kościele katedralnym, również dla parafian z Zinkowców, to jako że czasami może wystąpić taka konieczność, nieduża porcja tej samej wody chrzcielnej [z katedry] będzie mogła być przetrzymywana w również w kościele w Zinkowcach w butelce dobrze zamkniętej, razem ze świętymi olejami w szafie dobrze zamkniętej, którą nakazujemy skonstruować w zakrystii.

Po piąte, chcemy, aby asystowali przy obrządku błogosławieństwa małżeństw parafian tak ze wsi Zinkowce, jak z innych wsi, którym bliższy jest kościół w Zinkowcach niż katedra [kamieniecka], czcigodni wikariusze, podobnie przez jednego ze swego grona, tak czynili, i aby tam ogłaszali zawarcie małżeństwa.

Po szóste, by sporządzili dokładny, wierny, oraz czytelny spis tak nowożeńców, jak również i tych, którzy albo ochrzczeni, albo pochowani w kościele w Zinkowcach zostali, oraz by umieszczali go w księgach metrycznych zaraz po powrocie do Kamieńca z Zinkowców.

Po siódme, dla zachowania czci i bezpieczeństwa kościoła oraz dla konserwacji ozdób i świętego wyposażenia Kościoła, czcigodni wikariusze mają utrzymać służącego wiernego Kościołowi, o dobrej opinii i rozsądku, który albo zakrystianem, albo kościelnym będzie się zwać, pracę zaś dokładnie wypełniać, którego wynagrodzenie podczas spotkania z nim samym ustalać.

Po ósme, wiadomo, że kościół parafialny w Zinkowcach już przy pierwszym ustanowieniu przez najjaśniejszego biskupa Rupniewskiego przynależał niegdyś do Dekanatu Czarnokozineckiego, przez wspomnianego najjaśniejszego utworzonego, i teraz przynależy do tegoż Dekanatu, utworzonego w skutek tego aktu. Stąd poza publikacją wszelkich sprawozdań i ewikcji w kościele katedralnym, wikariusze są zobowiązani do publikowania ich w kursorii ustanowionej przez najjaśniejszego pana dziekana. Oprócz tego, w czasie wyznaczonym przez czcigodnego dziekana, jeden z czcigodnych wikarych, na czas przypadającego mu tygodnia, będzie musiał być przy zgromadzeniach dekanatu oraz w zgromadzeniu zdawać sprawę jedynie o stanie kościoła w Zinkowcach.

Po dziewiąte, co tyczy się ich obecnego przebywania w dobrach kościoła w Zinkowcach, jako że uznajemy, iż bez chłopskich osadników jakkolwiek majątek, przez ilość prac i obowiązków, ledwo może się utrzymać, a czcigodnym wikarym, również przez codzienne obowiązki w domu przy kościele katedralnym, są oni²⁴ zupełnie niezbędni oraz zważając, że już we wspomnianej fundacji najjaśniejszego biskupa Rupniewskiego była zgoda na lokowanie osadników, nie zabraniamy, lecz zgadzamy się, by również i tylko w miejscu jego sanktuarium sprowadzili kilku osadników, ile uznają za stosowne, lub ile będą w stanie. Ostrzegamy jednak i wzbraniamy, aby owi wikarych osadnicy, ulokowani wśród naszych chłopów, nie starali się posiadać i używali części pól, ogrodów i, lub tego, co jest w posiadaniu kurii, jako że nasze [dobra] i naszych osadników, ledwo nam wystarczają, jak widać po tym rozgraniczeniu [majątku]; lecz niech czcigodni wikariusze wydziela im część ze swego [majątku], zwłaszcza z ogrodów. Pozwalamy ulokować [nowoprzybyłych?] sareptów²⁵ wśród sareptów naszych osadników.

²⁴ To znaczy chłopscy osadnicy.

²⁵ Prawdopodobnie chodzi o hernguterów, którzy byli wyznania luteranckiego. Założyli oni w Rosji kolonię (na obecnych przedmieściach Wołogrodu) o nazwie Sarepta (Capenrra). A może w ten sposób nazywano wszystkich luteranów.

Po dziesiąte, aby nie wydawali się nadużywać tego, co sami przez szczęśliwy stan gospodarki daliśmy i utrzymaliśmy, chcemy i nakazujemy, by krowy, byki, pługi, kurczaki, gęsi oraz wszelkie gospodarstwo i całe wyposażenie rolnicze, sobie sprawią i zakupią każdy za swoją pensję; rodzinę, domowników i rolników zgodnie z koniecznością najmą, utrzymają i z tymi pracownikami spotykają się. Tak mają duchową i doczesną gospodarkę owego kościoła prowadzić, by zarówno nagrodę duchową w przyszłości otrzymali, jak i w teraźniejszości nie cierpieli braku rzeczy doczesnych.

W tej wierze nadano w Zinkowcach [podpis]²⁶

Inventarium Ecclesia cum descriptione supellectilis sacra adificiorum²⁷

Wszedłszy do kościoła ołtarz wielki, drewniany, malowany, prostej formy, Pana Jezusa ukrzyżowanego, na mencie murowanej, konsekrowanej, z gradusem jednym. Ciborium²⁸ w tym ołtarzu gipsowe [z] drzwiczkami na zawiasach, z zameczkiem. Ołtarz drugi, drewniany, malowany, formy prostej, S. Trójcy na mencie murowanej, konsekrowanej, bez gradusa. Ołtarz trzeci, drewniany, malowany, tejże formy, mały, Najświętszej Panny Bożerodzicy na mencie murowanej, konsekrowany, bez gradusa. Obrazów na ścianach: Najświętszej Panny Częstochowskiej, N[ajświętszej] P[anny] Sokalskiej, S. Kazimierza i S. Mikołaja [razem] nr 4. Ambona niska, prostej formy, z gontów sklecona.

Ławka prosta, w ziemię wkopana, jedna.

Okien w kościele, z prętami żelaznymi w ołów, niewielkich cztery. Podłogi nie ma. Ziemią tylko wywieziony, sklepienie murowane, dobre. Zakrystia przy wielkim ołtarzu, murowana, sklepiona, bez podłogi. Okna w drewnie z kratą żelazną. Stolik kwadratowy prosty i zydeł niski, jeden. Skrzynia na aparat, dębowa, okowana, z zamkiem dobrym. Drzwi do tej zakrystii dębowe, na zawiasach, z zamkiem i skoblem do kłódki.

Srebro i cyna

Puszka srebrna intus²⁹ pozłocista cum operculo simili³⁰.

Kielich srebrny, floryzowany, intus et ab extra³¹ pozłocisty, z pateną dużą, pozłocistą.

Kielich srebrny, gładki, intus pozłocisty, z pateną po jednej stronie pozłocistą.

Puszka cynowa cum operculo.

Krzyż cynowy cum effigie crucifixi³², niewielki.

Vascula pro oleis sacris³³ cynowe.

Lichtarzy mosiężnych, małych, para jedna.

Trybularz mosiężny, z łańcuszkami, jeden.

²⁶ Tłumaczył Paweł Teżakowski.

²⁷ Inwentaryzacja kościoła z opisem jego wyposażenia i akcesoriów sakralnych.

²⁸ Tabernakulum.

²⁹ Wewnątrz.

³⁰ Z podobną pokrywką

³¹ Wewnątrz i na zewnątrz.

³² Z wizerunkiem ukrzyżowania.

³³ Waskula na oleje święte (waskulum – małe naczynko).

Kociołek miedziany bez kabłąka, jeden.

Korali drobnych, sznurków dwa.

Ornaty

Ornat srebrny, z kolumną [z] tureckiej, zielonej materii, w pasy złote i jedwabne, pasamonik³⁴ pstry, podszyty płótnem słomianym, stary, z manipularzem tylko samym.

Ornat biały, wzorzysty, jednakowy z pasamonem żółtym, podszyty płótnem żółtym, ze stułą i manipularzem.

Ornat półatłasowy w paski i kwiaty różne, jednakowy, z pasamonem białym podszyty bursą niebieską, ze stułą i manipularzem.

Ornat atłasowy, czerwony z kolumną atłasową, białą, pasamonem czerwonym, podszyty kitajką czerwoną, z przodu nadpsowany, ze stułą i manipularzem.

Ornat prunelowy³⁵ niebieski z kolumną dzikawą w kwiaty białe, z pasamonem pstry, podszyty płótnem żółtym, z manipularzem takimże, ze stułą białą.

Ornat adamaszkowy, czarny, z kolumną żółtą adamaszkową, podszyty, bursą niebieską, ze stułą i manipularzem, dobry.

Vela, Bursy i Palle

Velum półatłasowe w pasy i kwiaty, podszyte kitajką białą w paski z bursą i palką.

Bursa zielona prunelowa, podszyta kitajką mienioną.

Palla lamowa, biała, jedna.

Velum prunelowe, czarne, podszyte płótnem zielonym, bursa i palla także.

Korporały i puryfikaterze

Korporał rąbkowy, dziurkowany w kwiatki złote wyszywany, jeden.

Korporał lniany, jedwabiem wyszywany, jeden.

Korporał lniany, cienki z koron[k]ami prostymi 1.

Korporałów lnianych z koron[k]ami prostymi dwa.

Puryfikaterzy płóciennych no 11.

Alby

Alba lniana, cienka, z wyszywaniem białym i koron[k]ą wąską 1.

Alba lniana, cienka, z koron[k]ą szerszą i łąta na plecach 1.

Alb lnianych, grubszych, z koron[k]ami prostymi, dwie.

Alba lniana, cienka, stara, z koron[k]ą cienką 1.

Humerałów płóciennych, cienkich, trzy.

Pasów: włóczkowych pstry i niciany pstry, dwa.

Komża stara, lniana, naprawiana, z koron[k]ami prostymi, szerokimi.

Obrusy

³⁴ Taśma do obszywania materiału.

³⁵ Mocna, ale cienka tkanina jedwabna o splocie atłasowym, w oryginale: perenellowy.

Obrusów białych z koron[k]ami prostymi szerszymi, nowych, dwa.
 Obrusów z koron[k]ami węższymi, trzy.
 Obrusów lnianych z koron[k]ami jeszcze węższymi, lnianych, dwa.
 Obrus lniany z dziurkowaniem i koron[k]ą wąską, jeden.
 Obrusów bez koron[ek], cienkich, dziewięć.
 Obrusów bez koron[ek], grubszych, starych, trzy.
 Obrus gruby, lniany z pasamonem czerwonym, jeden.
 Obrus dziurkowany, konopny, jeden.
 Obrusów cynowatych, pięć.
 Ręczników płóciennych, małych, pięć.
 Ręczników płóciennych, długich, cztery.

Antepedia

Antepedium kitajkowe, w paski i brety czerwone, podszyte płótnem prostym.
 Antepedia bagazyowe, pstre, stare, złe, płótnem białym podszyte, trzy.
 Anepedium włóczką na płótnie wyszywane. K.I.Z.R.W. litery na sobie mające, nowe, jedno.
 Antepedium czarne, mienione, z pasamonem fioletowym, podszyte płótnem zgrzebnym.

Firanki

Firank niebieskich alias chustek jedwabnie z pasamonami krajem odmiennymi, nowszej, starych, dwie.
 Firanka biała nieszkurowa, z kwiatami po brzegach, stara, zła 1.
 Kilimek w paski, dobry, jeden.

Chorągwie

Chorągwi rasowych, czerwonych, małych Najświętszej Panny Bolesnej i Pana Jezusa ukrzyżowanego, dwie.
 Chorągiew rekwalna, płócienna, ze śmiercią malowana.

Księgi

Mszał in folio w kartach nadpsowany, w skórce, szarej, dobrej 1.
 Mszalik rekwalny, w papierze szarym, nowy, jeden.
 Agentka in ovo parvo³⁶ w papierze pstrym.
 Ewangeliski nowe w tusz czarny oprawione, dobre.

Reliqua supellex³⁷

³⁶ Owalny notesik.

³⁷ Pozostałe wyposażenie.

Pastorał konsekrowany, jeden.
 Pasja do procesji dwie, jedna, małych na ołtarze dwie.
 Poduszka pod mszał, włóczka wyszywana, jedna.
 Skarbona ze skoblem do kłódki, mała.
 Puszek na hostie blaszana i drewniana, dwie.
 Dzwonków ręcznych, małych, dwa.
 Lichtarzy drewnianych, toczonych, dziesięć.
 Szczypce żelazne, jedne.
 Ampulek szklanych para jedna.
 Mary dębowe, jedno.

Clausura Ecclesiae³⁸

Drzwi z kościoła dębowe, podwójne, na zawiasach ze skoblem, kłódką i zasuwą. Dach na kościele gontowy, stary, reparacji potrzebujący, w którego środku kopuła drewniana, gontami pobita, z sygnaturką małą.

Dzwonek nad wielkimi drzwiami wiszący większy od sygnaturki, jeden. Cmentarz dostatni, *in minori parte*³⁹ parkanem niezupełnie dołożonym obwarowany, *in reliquo*⁴⁰ zaś otworem stojący. W nim dzwonnica na dwóch słupach, niska, bez daszku w której dzwoni średni jeden.

Furtka z cmentarza na ulicę otworzystą, niewielka.

Domus Plebanalis⁴¹

Wrota z przyjazdu wielkie, podwójne, na biegunie, z drągiem do zamykania i z kuną żelazną do kłódki. Podwórze niewielkie, częstokołem ogrodzone.

Budynek drewniany, niewielki, gliną oblepiony, gontami pobity. Drzwi do sieni drewniane, na biegunie, z zawiastką drewnianą i haczykiem żelaznym. Sień niewielka bez powały. Z niej drzwi po prawej ręce, na biegunie z haczykiem.

Izba niewielka, wybielona, z powałą drewnianą. Okien w drewnie, dwie. Ławki pod ścianami duże, piec kaflowy biały, z kominkiem małym, prostym.

Z niej drzwi do alkierza, drewniane, małe, na biegunie, ze skoblem. Alkierz mały, wybielony, z powałą z drewnianą. Okna w drewnie, małe, jedno. Z alkierza drzwi do sieni, zabite.

*Ex opposito*⁴² pierwszej izby przez sień izba czeladna, niewielka, z powałą drewnianą. Okien w drewnie trzy. Piec piekarski i drugi kaflowy, mały z bołdurem⁴³. Drzwi do niej drewniane, na biegunie, z haczykiem żelaznym i skoblem do kłódki. Przy tej izbie drzwi z sieni do spiżarki, drewniane, na biegunie, ze skoblem do kłódki. Je[st] niewielka, z powałą drewnianą, okno w kratę drewnianą, jedno. Piwnica w sieni niewielka, stara, zła, reperacji

³⁸ Zamknięcie kościoła.

³⁹ W mniejszej części.

⁴⁰ W pozostałej części.

⁴¹ Plebania.

⁴² Naprzeciw.

⁴³ Małym, kuchennym okapem.

potrzebująca, do niej drzwi leżące, na biegunie, ze skoblem do kłódki. Nad tą piwnicą izba nowa, niewielka, drewniana, z powalą drewnianą, z oknami w drewnie dwiema. Drzwi do niej także z sieni drewniane, na biegunie, ze skoblem do kłódki.

Wyszedszy z tego budynku, ex opposito szopa na słupach otworzysta, słomą mierzwiastą pokryta. Przy niej chlewiki z chrustu niewielkie dwa [z] drzwiczkami drewnianymi, słomą mierzwiastą pokryte. Drzwi do jednego drewniane na biegunie, do drugiego laskowe.

Za tymi chlewikami ogród na jarzynę duży, płotem ogrodzony wkoło.

Gumno wyszedłszy z podwórza w prawo przez drogę obok z kościołem płotem chruścianym wkoło ogrodzone, dostatnie. W nim szopa rozwalona, słupy tylko same stoją. Spichlerz w tymże gumnie drewniany, niewielki, stary, słomą pokryty z sąsiedkami pięcio[ma]. Drzwi do niego drewniane, ze skoblem do kłódki.

Edycja tekstu wizytacji z 1796 r.

Kościół zinkowski

Wniście do kościoła przez babiniec, który nie jest jeszcze dokończony w arcaby ciosowe⁴⁴, półczwarta⁴⁵ łokcia długości i szerokości dwa i ćwierć mające. Drzwi ciosowe na dyble zbijane z posągami trzema na bokach trzech i zawiasach dwóch przez całe drzwi trzecią do połowy z żelaznym zamkiem francuskim o jednym ślusaku i kluczu z dwoma skoblami żelaznymi, do zamykania kłódka jedna. Wszedłszy do kościoła ołtarz wielki sztukatorskiej roboty na mniejsze murowanej i na której kamień ciosowy jednostajny. W górze weronika⁴⁶ tejsze roboty po bokach insygnia Passionis Christi⁴⁷ w framudze w murze kościelnym wykuty. Obraz Pana Jezusa ukrzyżowanego dawnością lat przez wilgoć popsuty, ale potem na płótno nowe przyklejony do tablatury lipowej przyczyniony i odnowiony z ramą w koło pod poler marmurowy malowaną, po brzegach od obrazu i muru wyzłacana z gradusem ciosowym jednym i pobocznym ołtarzem służącym cyborium⁴⁸, w tymże ołtarzu nad mensą murowaną z drzwiczkami zasuwany poza sztukaterią z zamkiem. Nad tym cyborium postumentum sztukatorskiej roboty jeden, w pośrodku framugi pro expositione SSanti Sacramenti⁴⁹, gdzie się krzyż stawia, obok dwa lichtarzyki podczas ekspozycji, dwa a catene⁵⁰ ołtarza tegoż takiejże formy. Ołtarz drugi ad cornu epistola⁵¹ S. Mikołaja takiejże roboty. Pod oknami prezbiterium w perspektywie tegoż okna trzy bryły złota z drzewa wyrabiane z promieniami ośmi[oma] snycerskiej ręki, na pręcie żelaznym do okna przybitym zostające. Obraz św. Mikołaja na płótnie malowany z rama starą. Mensa murowana, na której cios przez całą mensę jednostajny. Ołtarz trzeci, z drugiej strony wielkiego ołtarza od cornu

⁴⁴ Kwadratowe płyty kamienne.

⁴⁵ Trzy i pół.

⁴⁶ Chodzi o przedstawienie należącej do narzędzi (insygniów) Męki Pańskiej chusty św. Weroniki.

⁴⁷ Narzędzia Męki Pańskiej.

⁴⁸ Tabernakulum.

⁴⁹ Wystawienie Najświętszego Sakramentu.

⁵⁰ Katena, typ komentarza do Biblii tworzony głównie w okresie od VI do XI wieku.

⁵¹ Miejsce po prawej stronie ołtarza (patrząc w stronę ołtarza), gdzie dawniej czytano Lekcję, czyli fragment tekstu Pisma Świętego z wyłączeniem Ewangelii.

ewangelii⁵², N.[ajświętzej] P.[anny] Niepok.[alanego] Poczęcia tegoż modeluszu na ścianie, sztukatorskiej roboty. Pod oknem drugim w prezbiterium w perspektywie okna imię Maryja w cyrkule drewnianym, z promieniami ośmiu na pręcie żelaznym. Obraz tego ołtarza w ramach, mensa murowana, na której cios przez całą mensę murowany. Ołtarz czwarty, naprzeciw ambony przy baptysterium S. Józefa, stolarskiej roboty, na płótnie malowany, trzymający Pana Jezusa razem z koronami srebrnymi, tuwalnią⁵³ i różdżką, także mensa drewniana stolarskiej ręki, gradus jeden, także obok tego wazoników dwa drewnianych z kwiatami takiemiż wyrzynanymi snycerską ręką, nad temiż wazonikami statuy dwie. Nad tymże ołtarzem obraz S. Rocha (?) na płótnie malowany i do tablatury przyklejony z sukienką blaszaną, korona w łańcuszek na drucie blaszeczkami maleńkimi, krągłymi wyrabiana, laska i różek mosiężny. Obraz procesjonalny stolarskiej roboty, drewniany, seledynowo malowany, ramki posrebrzane, z jednej strony wyraz⁵⁴ malowidła Pana Jezusa ukrzyżowanego, z drugiej strony Najświętszej Panny Bolesnej. Nad tym obrazem cyrkuł, w której z jednej [strony] odmalowana korona cierniowa, z drugiej siedem mieczów w serce utkwionych. W całym kościele posadzka z kamienia ciosowego, w kwadrat oprawionego⁵⁵, ułożona. Wedle ołtarza wielkiego i cornu ewangelii zakrystia. Odrzwi ciosowe pod arkadą kościelną, drzwi lipowe stolarskiej roboty na zawiasach żelaznych i hakach z zamkiem prostym, dobrym. Sama w sobie [zakrystia jest] mała i sklepiona, okno z kratą żelazną w murze. Od wielkiego ołtarza framuga⁵⁶ mała w murze wykuta pro oleis sacris⁵⁷ z tablaturą, w której drzwiczki na zawiaskach z zameczkiem. Szufłady pod oknem na ornaty przez połowie szafie [w] poprzek zakrystii w drugiej połowie schowane z podwójnymi drzwiczkami na zawiasach wrzeczadzem żelaznym do zasuwania i zamykania kłódką. Na tych szufladach szafka maleńka z drzwiczkami na wstawienie monstrancji, kielicha. Po bokach szufladek maleńkich cztery. W zakrystii w ścianie kościelnej wylamano mur na drzwi do ambony, na której wejście takie: odrzwi z kamienia ciosowego jednostajne, wszędzie w murze osadzone. Drzwi lipowe na zawiasach żelaznych, górą cerklaste⁵⁸ z wrzeczadzem do zasuwania i zamykania kłódką. Schodów na ambonę 7 przez mur. Sama zaś i ambona stolarskiej roboty, orzechowa, malowana po bokach Ewangelistami ab extra wymalowanymi, po środku [rzeźbą] Salvator Mundi będąca, na kroksztynach ciosowych haczykami do muru ujęta. Ex opposito tej ambony baptysterium ciosowe, w kącie, okrągłe, z wierzchem drewnianym. Ołtarz św. Józefa, jak się opisało wyżej, in presbiterio okien dwie, jedno ad cornu epistolae, drugie ad cornu ewangelii, pod którymi ołtarze, jako się opisał wyżej, w arcaby ciosowe, pręty żelazne idą podłóż tych okien z nadworu. Podle ambony z jednej strony baptysterium z drugiej dwie okien kaflowych z kwaterami na zawiasach do kościoła się otwierającymi, do każdego dwie zawierteł żelaznych na szwornikach te okna mają, z nadworu po cztery pręty żelazne wzdłuż osadzone. Sklepienie murowane, po chórem kropielnica w mur osadzona,

⁵² Miejsce po lewej stronie ołtarza (patrząc w stronę ołtarza), gdzie dawniej Ewangelie.

⁵³ Welon naramienny, podczas nabożeństwa stosowany do noszenia Najświętszego Sakramentu.

⁵⁴ Wyraża, przedstawia.

⁵⁵ Wykonanego.

⁵⁶ Nisza.

⁵⁷ Na oleje święte.

⁵⁸ Półokrągłe, zrobione od cyrkla.

ciosowa. Chór na dwóch belkach dębowych w mur zapuszczonych do kościoła, romanika⁵⁹ stolarskiej roboty, malowana. Na tymże chórze praylewki⁶⁰ małe, o dwóch miejscach.

Srebro do kościoła tego

Monstrancja wzwyż trzyćwierciowa wążąca grzywien siedem, próby srebro dziewiętej, z koroną małą. Promienie, korona intus w cyrkułe i Melchizedek wyzłocone. Koło cyrkułu, gdzie się Hostię wkłada kopredymentów dwa. Esów dwa, na których osób dwie. W pół infula marcypanowej roboty. Aza i sedes ferszychowany różnie⁶¹ i kwiaty pstro pozłocone.

Kielich srebrny, gładki niewielki, intus tylko w kuppie⁶² wyzłocony. Patena srebrna i z żadnej strony wyzłocona.

Pyksis⁶³ srebrna cum operculo⁶⁴, intus wyzłocona pro conservando Santissimo Sacramento⁶⁵.

Puszczałka srebrna pro deferendo S[antis]s[i]mo do chorych srebrna, niewielka intus wyzłocona, ze spodu litery E.Z.

Krzyż srebrny cały na obraz Pana Jezusa ukrzyżowanego, litery I[esus]N[azarenus] R[ex]I[udaeorum]⁶⁶ wyzłocone. Korona cierniowa także wyzłocona i po brzegach karteluszy, gwoździe u ręki jednej i u nóg czeskimi kamykami białymi, dużymi i małymi wysadzane.

Wotów małych w serce dwie.

Metalów srebrnych wojskowych wielkości ZW 4 dwa.

Na obrazie N. Panny gwiazdek srebrnych, pozłoconych 10.

Na obrazie Św. Mikołaja B[iskupa] infula i pastoralik srebrne.

Cyna

Pyksis cynowa pro conservando S[antis]s[i]mo cum operculo.

Vascula pro oleis sacris in numero 9. Id[em] q[uod] pro fonte & salc.⁶⁷

Łódka⁶⁸ pro incenso⁶⁹ jedną z łyżeczką.

Talerzyków numero 2.

Mosiądz

Lichtarzyków okrągłych małych para 1.

Trybularz z łańcuszkami drucianymi 1.

Dzwonek mały, mosiężny 1.

⁵⁹ Balustrada, zwykle ozdobna.

⁶⁰ Klęczniki.

⁶¹ Ten fragment prawdopodobnie oznacza: „ażurowa ozdoba i postument różnie ozdobiony”.

⁶² Czaszy kielicha.

⁶³ Puszka na hostie.

⁶⁴ Z nakrywką.

⁶⁵ Do przechowywania Najświętszego Sakramentu.

⁶⁶ Jezus Nazarejczyk, Król Żydowski.

⁶⁷ Takie same na czystą wodę i sól.

⁶⁸ Przenośny pojemniczek na kadzidło.

⁶⁹ Na kadzidło.

Miedź

Kociołek pro sacro fate z miednicą, którą się z wierzchu nakrywa, ze środka poobijany. Kociołek na wodę święconą z brzegami wywijanymi i paręczem żelaznym stoi w kropielnicy kamiennej przy drzwiach.

Kapelusz do robienia świec.

Dzwony i dzwonki

Dzwon wielki sumptem Wojciecha Głowaczowskiego konsekrowany.

Dzwon wielki sprawunku Marcina Narolskiego.

Dzwon mniejszy sprawunku Reginy Narolskiej.

Dzwonek przy zakrystii, konsekrowany.

Dzwonek przy wielkim ołtarzu, ręcznie konsekrowany.

Sygnaturka⁷⁰ niewielka, konsekrowana.

Dzwonek w furtce przy wchodzie na cmentarz.

Ornaty białe

Ornat biały, cały lamowy, jednej materii, kwiaty złote, jedwabne, złote, z kompanką złotą. Stuła, manipularz tejże materii, podszyty płótnem różowym.

Ornat [z] kitajki⁷¹ francuskiej na dnie seledynowym, w kwiaty złote, srebrne i jedwabne, kolumna peruwianowa z gabionem szerokim, tombakowe, stuła, manipularz tejże materii, podszyty płótnem karmazynowym. Dalmatyk tejże materii dwie. Stuła i manipularz.

Ornat atłasowy z kolumna [z] gredytoru karmazynowego podszyty płótnem czerwonym.

Ornat na dnie białym, gredytorowy, w kwiaty drobne, jedwabne, kolumna takąż, galon [w]około złot. Stuła, manipularz podszyte płótnem niebieskim.

Vela do ornatów białych

Velum białe francuskiej materii, w kwiaty drobne i srebrne, bez galonku.

Velum białe, morowe, bez galonku.

Velum białe, gredytorowe, w kwiaty.

Pałek białych 4. Burs 5. Bursy do chorych N° 3.

Ornaty czerwone

Ornat adamaszkowy z kolumną czerwoną, po brzegach kompanka złota, podszyty płótnem pomarańczowym. Stuła, manipularz.

Ornat kitajkowy z kolumna białą, z galonem białym, szychowym⁷², poszyty płótnem niebieskim, stuła, manip[ularz].

⁷⁰ Dzwonek zawieszany na ścianie.

⁷¹ Materii jedwabnej, tafty.

⁷² Zrobiony z nitki owiniętej drutem, używanej do haftów.

Welów 2. Pałek 3. Burs 3.

Ornaty fioletowe

Ornat tureckiej materii z kolumna żółtą, adamaszkowy, podszyty burtą niebieską. Stuła, manip[ularz].

Ornat zielony, morowy z galonkiem szychowym z kolumną niebieską, podszyty płótnem niebieskim. Stuła, manipularz.

Ornaty czarne

Ornat lustrynowy, czarny, z kolumna białą, płótnem czarnym podszyty. Stuła, manipularz.

Ornat atlasowy, czarny, z kolumna niebieską, podszyty czarnym płótnem. Stuła manipularz.

Ornat czarny, manszestowy, płótnem białym podszyty, z kolumną białą, gredyturową z galonkiem szychowym około.

Pałek 2, burs 3.

Kappy

Kappa materii tureckiej, haftowa, brzegi niebieskie, około taśma żółta jedwabna, płótnem zielonym obszyta.

Kappa materii białej w kwiaty duże, jedwabne, lisztuły lamowe różowe, podszyta płótnem czerwonym.

Kappa czarna, manszestowa, listwy z manszestru w kwiaty, popielatego, podszyta płótnem zielonym.

Bielizna

Alb cztery. Korporałów⁷³ osiem. Humerałów⁷⁴ sześć. Puryfikaterzów⁷⁵ dwadzieścia dziewięć. Obrusów nowych czterdzieści sześć. Ręczników czternaście, komży trzy.

Firanki

Firanki stare na dnie białym w różne kwiaty jedwabne 1.

Firanki materii białej, paski żółte wzdłuż lamowe 1.

Księgi

Mszał dobry nowy, w skórę czarną oprawiony 1.

⁷³ Niewielki, kwadratowy obrus, na którym podczas celebracji Mszy Świętej ustawia się kielich, patenę oraz cyborium.

⁷⁴ Prostokątna chusta okrywająca szyję i ramiona noszącego albę.

⁷⁵ Małe ręczniki służące do czyszczenia naczyń liturgicznych.

Mszalików rekwalnych, starych	3.
Wyprawa na tamten świat	1.
Agenda mała stara in guarto	1.
Brewiarz stary in adavo	1.

Opis budynku należącego do tegoż kościoła

Wrota z przyjazdu wielkie, podwójne, na biegunach, z drągiem do zamykania i kuną żelazną do kłódki pobite daszkiem, przy wrotach furtka niewielka. Podwórze niewielkie, częstokołem ogrodzone. Rezydencja drewniana, niewielka, gliną oblepiona, snopkami pokryta. Drzwi do sieni drewniane, proste, na zawiasach żelaznych, sień niewielka, z niej drzwi wprost do sadeczku drewniane, na zawiasach żelaznych i klamka do zamykania na kłódkę. Z tychże sieni po prawej ręce drewniane na zawiasach żelaznych z zamkiem sztukatorskiej roboty. Izba niewielka, wybielona, z powalą drewnianą. Okien starych 2. Piec kaflowy z kominkiem, koło drzwi komin murowany, na dach wyprowadzony. Przy tej rezydencji sadeczek. Piekarnia niewielka, słomą mierzwiastą pokryta, drzwi do sieni wchodzą drewniane na biegunie, zewnątrz zasuwą zamykające się. W tych sieniach kuchenka mała, nad którą lasa do powały nad izbą będącej przybita. Do piekarni wchodząc, drzwi, także drewniane, na zawiasach żelaznych, gdzie ława pod ścianą długa stoi, okienek w sieniach piekarni dwie, komin prosty z piecem czyli przytułą. Ex opposito przez sień komórka niewielka z powalą chruścianą drzwiami drewnianymi na skobel do kłódki zamykające się, na biegunie. Cały ten budynek w ostatnim upadku, reparacji całej de novo potrzebujący. Szopa za piekarnią na słupach otworzysta, słomą mierzwiastą pokryta. Niżej tej szopy chlewków cztery, chrustem przegradzane, pod jednym nakryciem do upadku nachylone, wyżej szopy w rogu stajnia z drzwiami drewnianymi na biegunie, w tej stajni żłób i jasła⁷⁶ grodzone, ostatniej ruinie podlegająca. W rogu stajni karmnik na wieprze z drzewa rznętego na słupach z wysoka dany, drzwi do tego karmnika na żelaznych kunach i skobel do zamykania na kłódkę. Naprzeciw ogrodu kurnik chrustem ogrodzony i słomą mierzwiastą pokryty. Gumno⁷⁷ z podporą. Idąc w gumno, furtka mała, gontami podbity daszek na tą. Spichlerz na lewej stronie na słupach częściowo snopkami, częściowo słomą mierzwiastą pokryty. Drzwi do tegoż drewniane z klamką do zamykania na kłódkę i zamkiem francuskim. Intra[menta] w tym spichlerzu sąsieków na zborze sześć, nad nimi powała drewniana z górką. Stodoła na prawej stronie, chrustem ogrodzona, z drzwiami dębowymi, na obydwie strony, podwójnymi, w ostatnim upadku u dołu snopkami w górze słomą mierzwiastą pokryta. To gumno płotem chruścianym ogrodzone, który w ostatnim upadku, z gumna w pole wrota do wyjazdu. Niżej gumna obora z wrotami na podwórze danymi, chrustem ogrodzona. Niżej obory ogród na jarzynę razem z sadeczkiem złączony.

Służący przy tym kościele

Maciej Maychrowicz, organista.
Antoni Dziad, kościelny.

⁷⁶ Żłób albo drabinka, w której kładziona była pasza dla koni.

⁷⁷ Tu: budynek, w którym składało się zboże przed wymłóceniem.

Fundusz tego kościoła

Dla mizernego i szczupłego podczas wizyty generalnej illustrissimi ex[cellentiss]limi d[omi]ni Stephani a Rupniew Rupniewski Episkopi Camenecesis sub d[ei] 4 Mensis July Ann[o Domin]i 1721⁷⁸ przychyliwszy się [do prośby] reocondissimum capitalum⁷⁹ przyłączone zostało ad collegium vicariorum⁸⁰, które rocznie ze wsi Poczupinice należącej ad reverendissimum capitalum⁸¹ opłacony bywa [rubli] 200. Pola do tegoż probostwa należące jako donacja tego illustrissimi exlimi ac rusimi dui Stephani de Rupniew Rupniewski Episkopi Camenecesis opiewa sążni 160⁸² wraz z sianorzęcią, a to leży między drogą wyjeżdżając z Zinkowiec w pole prowadząca i biskupią krynicą.

Dziesięcina

Dłużek około kop. 250.

Zinkowce około kop. 30.

Z Rychty [z] ziarnem korcy szesnaście no 17 i garncy 16.

Poddani jurydyki zinkowskiej

Piesi Wojciech Maychrowicz

Andrzej Litwin.

Wasył Burczyński.

(ciąg dalszy nastąpi)

⁷⁸ Najwspanialszego, najznakomitszego hrabiego Stefana Rupniew Rupniewskiego, biskupa kamienieckiego w dniu 4 lipca 1721 r.

⁷⁹ Najwyższa kapituła.

⁸⁰ Do Kolegium wikariuszy.

⁸¹ Do Najczcigodniejszej Kapituły.

⁸² Chodzi o sążnie kwadratowe, 1 sążeń to 3 łokcie, 1 łokieć to 0,5955 m, czyli 1 sążeń kwadratowy to 3,1916 m² (D. Fenna, *Jednostki miar, leksykon*, Świat Książki, Warszawa 2004, s. 173-174, 230).